

AGROBIZNES TALABALARINING “YASHIL IQTISODIYOT” AFZALLIKLARINI O‘RGANISHI

Ergasheva Umida Asad qizi

Termiz qishloq xo‘jaligi texnologiyalari innovatsion rivojlanish instituti talabasi

Abstract: This article provides information on how agribusiness students are learning the benefits of the green economy.

Key words: green economy, sustainable agriculture.

Резюме: В данной статье представлена информация о том, как студенты агробизнеса изучают преимущества «зеленой экономики».

Ключевые слова: «зеленая» экономика, устойчивое сельское хозяйство.

Agrobiznes talabalariga “yashil iqtisodiyot” afzalliklari iqtisodiyot darslarida o‘rgatilmoqda. Talabalarda Yashil iqtisodiyot nima?- degan savol tug‘ulishi tabiiy. Yashil iqtisodiyot - bu odamlarning Yer resurslariga mas‘uliyatli munosabatini o‘z ichiga olgan va farovonlikning o‘shishi va tabiiy resurslarni saqlash o‘rtasida oqilona murosani topishga qaratilgan iqtisodiy rivojlanish modeli. Har yili inson faoliyati natijasida atmosferaga 20 milliard tonna karbonat angidrid gazi chiqariladi va 300 million tonnadan ortiq plastik chiqindilar hosil bo‘ladi.

Yashil iqtisodiyot tamoyillaridan biri barqaror ishlab chiqarish va iste‘molni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash, shuningdek, kam uglerodli resurslarni tejoychi texnologiyalarni joriy etishdan iborat. Mutaxassislarining ta‘kidlashicha, yangi iqtisodiy modelga o‘tish bosqichma-bosqich jarayonni talab qiladi. O‘tishning asosiy bosqichlarini Evropa Ittifoqi tomonidan amalga oshirilgan ekologik tashabbuslar misolida ko‘rish mumkin.

O‘zbekistonda yashil iqtisodiyot qanday rivojlanmoqda. Parij kelishuvi doirasida O‘zbekiston 2030-yilgacha yalpi ichki mahsulot birligiga to‘g‘ri keladigan issiqxona gazlari emissiyasini 35 foizga kamaytirish majburiyatini yana bir bor tasdiqlaydi. Ushbu maqsadlarga erishish uchun O‘zbekistonda 2019-2030 yillarga mo‘ljallangan yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi qabul qilindi. Amalga oshirish natijasida energiya samaradorligi ko‘rsatkichini ikki baravar oshirish, qayta tiklanadigan energiya manbalarini yanada rivojlantirish, ularning umumiy elektr energiyasi ishlab chiqarishdagi ulushini 25 foizdan ortig‘iga yetkazish, sanoat korxonalarini infratuzilmasini modernizatsiya qilish, energiya samaradorligini oshirish hisobiga ularning barqarorligini ta‘minlash kutilmoqda. toza va ekologik toza texnologiyalar va sanoat jarayonlarini qo‘llash samaradorligini kamida 20% va undan ko‘proq oshirish.

O‘zbekiston qayta tiklanadigan manbalardan energiya ishlab chiqarish bo‘yicha yuqori texnik salohiyatga ega, uning 97 foizga yaqini quyosh energiyasidan olinadi. Quyosh energiyasini ishlab chiqarish potentsiali 525 dan 760 milliard kVt / soatgacha. Buning sababi, yiliga quyoshli kunlar soni 320 kun va faol quyosh soatlari soni o‘rtacha 3000 soatni tashkil qiladi.

2026-yilga kelib “yashil” energiya ulushini 8 ming MVtga oshirish rejalashtirilgan, bu esa karbonat angidrid chiqindilarini 5 million tonnaga kamaytirish imkonini beradi. 2030 yilga kelib iqtisodiyotning energiya samaradorligini ikki barobarga, qayta tiklanadigan energiya ulushini esa kamida 25 foizga yetkazish rejalashtirilgan. Bugun biz atmosferaga chiqindilarni kamaytirish dinamikasi haqida gapirishimiz mumkin. Davlat statistika qo‘mitasi

ma'lumotlariga ko'ra, agar 2014-yilda O'zbekistonda atmosferaga zararli moddalar chiqarish hajmi 1162 ming tonnadan oshgan bo'lsa, 2021-yilda bu ko'rsatkich 909 tonnani tashkil etgan.

Davlat yaratilgan talabning tartibga soluvchisi sifatida harakat qilishi mumkin va kerak - aholini ekologik yo'naltirilgan tovarlarni sotib olishga undash, yashil texnologiyalarga tayanadigan biznesni rag'batlantirish. O'zgarishlarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun iqlim o'zgarishini yumshatish bo'yicha chora-tadbirlar, jumladan, qayta tiklanadigan energiya manbalarini (RES) keng miqyosda rivojlantirish va energiyani ko'p talab qiladigan qurilish va qurilish sanoatida energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish talab etiladi.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, biznes barcha amaliy va energiyani tejaydigan narsalarni rivojlantirishda lokomotiv va etakchi kuchdir. Davlat statistika qo'mitasining 2022-yilning to'qqiz oyi yakunlariga ko'ra, O'zbekiston yalpi ichki mahsulotida kichik tadbirkorlik va biznesning ulushi 52,8 foizni tashkil etgani ma'lum qilindi. Har qanday imtiyozlar berish, dasturlarni joriy etish va yashil moliyalashtirishni rivojlantirish orqali kichik va o'rta biznes issiqxona gazlari chiqindilarini kamaytirishga hissa qo'shishini ta'minlash uchun tegishli qonunchilikdan foydalanish mumkin. Tadbirkorlar uchun energiya tejavchi texnologiyalarni joriy etishning afzalliklarini tushuntirish va ko'rsatish muhim.

Masalan, korxonalar faoliyatida elektr energiyasi xarajatlari xarajat moddalaridan biri hisoblanadi. Bu resursdan samarasiz foydalanish moliyaviy resurslarning behuda sarflanishini bildiradi. Energiya tadqiqotini (energetika auditori) o'tkazish orqali bu vaziyatdan qochish va korxonaning maksimal energiya samaradorligini ta'minlash mumkin.

Energiya auditori sohasidagi ekspert Dmitriy Allautdinov ta'kidlaganidek, energiya auditorining asosiy maqsadi energiya xarajatlarini kamaytirishdir. Bunga erishish uchun qator ishlar amalga oshirilmoqda, xususan, energiya isrof qilinayotgan muammoli hududlar monitoring qilinib, energiya samaradorligini oshirish chora-tadbirlari belgilab olinmoqda. Shuni ta'kidlash kerakki, xarajatlarni kamaytirish energiya auditorini o'tkazish uchun yagona sabab emas.

“Energiyadan oqilona foydalanish - bu ob'ekt va texnologik jarayonlarning kam energiya bilan ishlashini ta'minlash imkoniyati. Bunday yondashuv korxonalar xarajatlarini kamaytirish va pirovardida ko'proq foyda olish imkonini beradi”, — dedi Dmitriy Alaudinov.

Kompaniyasi buyurtma asosida binolarning energiya auditorini o'tkazuvchi Zarif Garayevning so'zlariga ko'ra, aniqlangan energiya tejash salohiyati energiya sarfini kamaytirish va ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar tannarxini pasaytirish imkonini beradi.

“Hozirgi kunda energiya auditoriga talab katta, chunki energiya resurslari narxi doimiy ravishda oshib bormoqda va korxonalar jahon ishlab chiqaruvchilari bilan raqobatlashishga majbur. Buning uchun siz doimiy ravishda energiya samaradorligini oshirishingiz, energiya tejash potentsialini izlashingiz va zamonaviy energiya tejavchi uskunalarni xarid qilishingiz kerak. Amalga oshirilgan chora-tadbirlardan so'ng resurslarni tejash sezilarli bo'lib, energiya tejavchi uskunalarining o'zini oqlash muddati bir necha oydan boshlanishi mumkin, - dedi Zarif Garayev.

Xalqaro moliya institutlari tomonidan kichik biznes va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash nafaqat ularni rivojlantirish, balki atmosferaga havoga havoga havoga chiqayotgan issiqxona gazlarini kamaytirishda ham muhim ahamiyatga ega. Turli tarmoqlarda toza energiya va resurs yechimlarini ilgari surish Yevropa tiklanish va taraqqiyot bankining O'zbekistondagi strategik ustuvor yo'nalishlaridan biridir.

YeTTB korxonalariga energiya tejash salohiyatini ro'yobga chiqarishga yordam beradi va energiya samaradorligini oshirishga yordam beradi. Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki xususiy sektor bilan hamkorlikka alohida e'tibor qaratib, loyihalarga sarmoya kiritadi, siyosiy muloqot olib boradi va ularga texnik yordam ko'rsatadi. O'zbekistondagi kichik biznes sub'ektlari Yashil iqtisodiyotni moliyalashtirish fondiga (GEFF) kirish orqali energiya samaradorligi va qayta tiklanadigan energiyaga sarmoya kiritishlari mumkin. Ushbu imtiyoz doirasida YeTTB O'zbekistondagi hamkor banklari orqali kichik va o'rta korxonalar va korporatsiyalarga issiqxona gazlari chiqindilarini kamaytiradigan yashil texnologiyalar, shuningdek, iqlim o'zgarishiga moslashish va ta'sirlarni yumshatish texnologiyalariga sarmoya kiritish uchun kreditlar ajratadi.

Xulosa qilib aytganda, Agrobiznes talabalariga "Yashil iqtisodiyot"ni o'rgatishda aniq faktlar va misollardan foydalandik. Ularning o'z mutaxassisliklariga bo'lgan qiziqishlarini oshirishda ko'proq malumotlarga asoslanishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Lijin D.N. Organik qishloq xo'jaligi "yashil" iqtisodiyotning bir qismi sifatida // "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish istiqbollari: Rossiya uchun muammolar: maqolalar to'plami. doc I. / ed. Ph.D. geo.-konchi. I.V.Prokofyevga fan; Ross. Strateg instituti. tadqiqot – M.: RISI, 2011. – 46–47-betlar

2. Starikov I. Organik ishlab chiqarish - qishloq xo'jaligimiz uchun chiqish yo'li // Argumentlar va faktlar, 01.08.2013 [Elektron resurs]. – Kirish rejimi: <http://www.aif.ru/health/food/45631>.